

Läs tillsammans – forskning

OLOF SANDGREN, 2019-04-10

LEG. LOGOPED, DOCENT SPECIALPEDAGOGIK

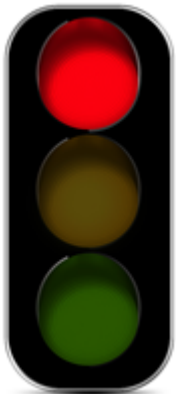
**MALMÖ
UNIVERSITET**

LÄS TILLSAMMANS – FORSKNING

- Evidens – varför är det så viktigt?
- Vilken evidens finns för dialogiskt läsande?
- Ser evidensen likadan ut för barn med och utan språkstörning?

EVIDENS – VARFÖR ÄR DET VIKTIGT?

Insatsen kan skada
eller är etiskt olämplig.

Använd inte!

Vetenskapligt stöd
oklart/saknas

Undersök närmare!

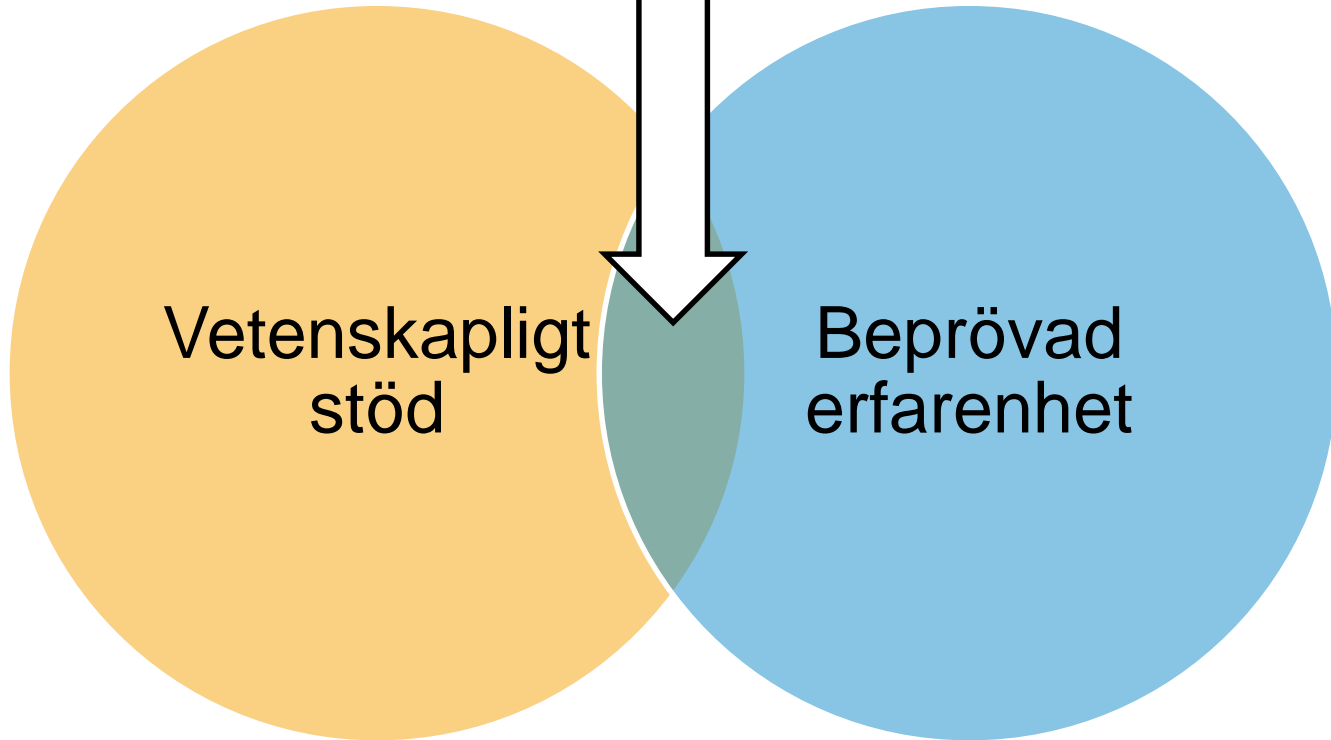
Vetenskapligt stöd
finns.

Använd!

**Evidensbaserat
arbete**

**Vetenskapligt
stöd**

**Beprovad
erfarenhet**

LAGOM SVÅRA BÖCKER

Handheld Screen Time Linked to Delayed Speech Development

The ASHA Leader, August 2017, Vol. 22, 16. doi:10.1044/leader.RR1.22082017.16

Samarbete och samspel nödvändigt

- Vygotskij (interaktionist): det är genom samarbete och samspel som utvecklande inlärning sker
- Det barnet klarar av med hjälp av en vuxen idag, kan barnet klara själv imorgon (Vygotskijs proximala utvecklingszon (1926))
- I vuxnas kontakter med barn ska fokus inte bara riktas mot de förmågor som barnet redan har utan också mot förmågor som håller på att utvecklas, det som barnet nästan kan göra själv
- Om omgivningens stimulans är på för avancerad nivå sker ingen inlärning, och heller inte om den är på så låg nivå att barnet redan kan allt
  - Om barnet använder presens ska man inte fortsätta träna presens men inte heller hoppa till pluskvamperfekt eller konditionalis, börja med preteritum

iPaden
alltså
ingen bra
lärare

TRIVSAMT OCH MYSIGT

Viss språklig stimulans viktigare än annan

- Innan inlärning kan ske måste barnets grundläggande behov tillgodoses, evx. trygghet (Maslow, 1947)
- Barnet lär sig snabbare ord och språkliga strukturer som det hör i sociala situationer med sina närmaste
- Föräldrarna använder (oftast helt omedvetet) lättare ord, lägre tempo, upprepar orden många gånger m.m.
- Föräldrar till barn med språkstörning anpassar sina egna utsagor efter barnens svårigheter (Majorano & Lavelli, 2014; 3-5-åringar)

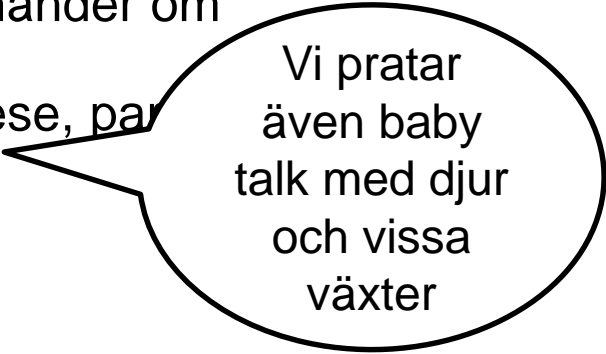

https://www.ted.com/talks/deb_roy_the_birth_of_a_word

ÖVERDRIV GÄRNA

Att överdriva underlättar för barnet

- Hur låter vi när vi pratar med barn? Vad händer om man pratar på samma sätt med chefen?
- Baby talk, child-directed speech, motherese, par
  - Överdrivna skiftningar i språkmelodin
  - Längre pauser
  - Överdriven artikulation
- Lär sig barn fler ord om de sägs med baby talk? (Foursha-Stevenson et al., 2017)
  - 1-2-åringar tränades att lära nya ord, antingen baby talk eller vanligt tal
  - 3-6-åringar fick lyssna på meningar och skulle peka på rätt bild
  - I båda grupper bättre inlärning vid baby talk
  - Störst effekt vid precis rätt tidpunkt i utvecklingen, när strukturen väl är inlärd behövs inte baby talk

Vi pratar även baby talk med djur och vissa växter

BERÄTTA TILLSAMMANS

Återberätta bra sätt att kontrollera om barnet har förstått

Towson et al., 2016 (4-5-åringar)

- Bokläsning 15 min/dag, 3 dgr/v, 6 v
- Jämförde vanlig bokläsning (boken läses) med interaktiv bokläsning (öppna frågor ställdes, svåra ord förklarades)
- Barnen som varit med om interaktiv bokläsning var bättre på både orden som var målet för insatsen och på andra ord som förekom i texten

Nyhout & O'Neill, 2013 (ca 2-åringar)

- Det viktiga inte vad boken handlar om utan hur den vuxne samtalar med barnet om innehållet
  - 25 mammor med barn
  - Två böcker valdes med precis samma innehåll:
    - *Narrativ*: Bilderbok med berättelse om sex djur (enda texten var djurens namn)
    - *Didaktisk*: ABC-bok med namnet på samma djur
  - *Narrativ*: Längre bokläsning, fler, längre, mer komplexa yttranden från mamman (exv. tempusanvändning), mer koppling till känsloläge m.m. (mer engagerande)

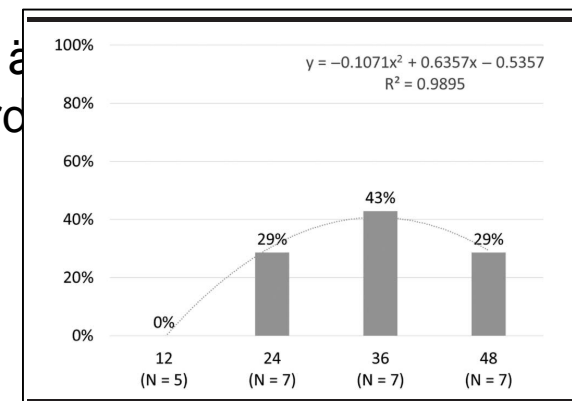

BERÄTTA TILLSAMMANS OM OCH OM IGEN...

- Gemensam bokläsning stärker ordförrådet (Mol et al., 2009)
- Upprepad läsning av samma text gör att kunskapen om ordet befästs (Munro et al., 2012; 2 ½-åringar) – första gången barnet hör ordet lärs bara vissa detaljer om ordet in
- Bättre med samma berättelse igen än ny berättelse med samma ord (Horst et al., 2011; 3-åringar), och bättre med tre korta berättelser än en lång (McLeod & McDade, 2011; 4-åringar) – fokus kan riktas mot ordinläring när berättelsen är bekant
- Stärker även inferensförmåga (Desmarais et al., 2013 (5-åringar); van Kleeck et al., 2006 (4-åringar))

BERÄTTA TILLSAMMANS

- Hur mycket mer repetition behöver barn med språkstörning?
  - 2-3 ggr gånger fler exponeringar för nya ord behövs (Gray, 2003; 4-6-åringar)
- Rohlving et al., 2017; 3-åringar
  - Signifikant sämre ordförståelse omedelbart efter att hört berättelsen men lika god förmåga efter 10 dagar
  - Viktigt att göra barnet bekant med berättelsen (läsa-berätta-läsa om-återberätta...)
- Storkel et al., 2017; 5-6-åringar
  - Interaktiv bokläsning stärker ordförrådet ä med språkstörning men behöver höra ord in fler gånger
  - Ända upp till 36 ggr förbättras förmågan

BERÄTTA TILLSAMMANS

- Breit-Smith et al. 2017; 3-4-åringar; Wasik & Bond, 2001; 4-åringar)
  - Gemensam bokläsning får den vuxne att använda stödjande språkbruk i större utsträckning (mer återkoppling, mer uppmärksamma på barnets behov, öppna frågor)
  - Barn med språkstörning blir signifikant bättre på att förstå adverb och expertord som förbereder dem för högre krav som kommer i skolan

LÅT DITT BARN VARA MED

- Tomasello & Todd, 1983; 1-åringar
  - Ettåringars ordförrådsutveckling följdes under 5 månader
  - Mammornas sätt att samspela med barnen studerades (utan att mammorna visste det)
  - Barnet lär sig mer om den vuxne benämner det som barnet själv har pekat på än om den vuxne bestämmer själv
  - Gemensam uppmärksamhet (joint attention) avgörande

- Breit-Smith, A., Olszewski, A., Swoboda, C., Guo, Y., & Prendeville, J.-A. (2017). Sequence text structure intervention during interactive book reading of expository picture books with preschool children with language impairment. *Child Language Teaching and Therapy*, 026565901770220.
- Desmarais, C., Nadeau, L., Trudeau, N., Filiatrault-Veilleux, P., & Maxès-Fournier, C. (2013). Intervention for improving comprehension in 4–6 year old children with specific language impairment: Practicing inferencing is a good thing. *Clinical Linguistics & Phonetics*, 27(6-7), 540-552.
- Foursha-Stevenson, C., Schembri, T., Nicoladis, E., & Eriksen, C. (2017). The Influence of Child-Directed Speech on Word Learning and Comprehension. *J Psycholinguist Res*, 46(2), 329-343.
- Gray, S. (2003). Word-Learning by Preschoolers With Specific Language Impairment: What Predicts Success? *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 46(1), 56-67.
- Horst, J. S., Parsons, K. L., & Bryan, N. M. (2011). Get the story straight: Contextual repetition promotes word learning from storybooks. *Frontiers in Psychology*, 2.
- Majorano, M., & Lavelli, M. (2014). Maternal input to children with specific language impairment during shared book reading: is mothers' language in tune with their children's production? *Int J Lang Commun Disord*, 49(2), 204-214.
- McLeod, A. N., & McDade, H. L. (2011). Preschoolers' incidental learning of novel words during storybook reading. *Communication Disorders Quarterly*, 32(4), 256-266.
- Mol, S. E., Bus, A. G., & de Jong, M. T. (2009). Interactive Book Reading in Early Education: A Tool to Stimulate Print Knowledge as Well as Oral Language. *Review of Educational Research*, 79(2), 979-1007.
- Munro, N., Baker, E., McGregor, K., Docking, K., & Arculi, J. (2012). Why word learning is not fast. *Frontiers in Psychology*, 3.
- Nyhout, A., & O'Neill, D. K. (2013). Mothers' complex talk when sharing books with their toddlers: Book genre matters. *First Language*, 33(2), 115-131.
- Rohlfing, K. J., Ceurremans, J., & Horst, J. S. (2017). Benefits of Repeated Book Readings in Children With SLI. *Communication Disorders Quarterly*, 152574011769248.
- Storkel, H. L., Voelmle, K., Fierro, V., Flake, K., Fleming, K. K., & Romine, R. S. (2017). Interactive Book Reading to Accelerate Word Learning by Kindergarten Children With Specific Language Impairment: Identifying an Adequate Intensity and Variation in Treatment Response. *Lang Speech Hear Serv Sch*, 48(1), 16-30.
- Tomasello, M., & Todd, J. (1983). Joint attention and lexical acquisition style. *First Language*, 4, 197-211.
- Towson, J. A., Gallagher, P. A., & Bingham, G. E. (2016). Dialogic Reading: Language and Preliteracy Outcomes for Young Children With Disabilities. *Journal of Early Intervention*, 38(4), 230-246.
- Van Kleeck, A., Vander Woude, J., & Hammett, L. (2006). Fostering literal and inferential language skills in Head Start preschoolers with language impairment using scripted book-sharing discussions. *American Journal of Speech-Language Pathology*, 15(1), 85-95.
- Wasik, B. A., & Bond, M. A. (2001). Beyond the pages of a book: Interactive book reading and language development in preschool classrooms. *Journal of Educational Psychology*, 93(2), 243-250.